

Eettisten kysymysten tunnistamisen ja arvioinnin tarkistuslista

Tarkistuslista on tehty järjestötoimijoille esimerkiksi tukemaan eettisten kysymysten tunnistamista ja arviointia.

Tarkistuslistan teossa on sovellettu Päivi Sihvon ja Arja Kosken toimittaman teoksen ” Eettinen toimintamalli – osaamista tulevaisuuden koulutukseen ja sote-alan työhön” tarkistuslista sote-alan digitalisaatioon liittyvien eettisten kysymysten tunnistamiseen ja arviointiin (2020, 198–200).

Valitse eettisen tarkastelun kohde. Se voi olla esimerkiksi uuden toiminnan tai palvelun kehittäminen vertaisryhmätoiminnan tueksi.

Tarkistuslista auttaa arviomaan sitä, mitkä eettiset näkökulmat on jo huomioitu ja mihin tulee vielä kiinnittää huomiota ja tehdä mahdollisia kehittämistoimia.

Eettisiä periaatteita ja näkökulmia järjestötoiminnassa	Toteutuu (kyllä/ei)	Omat huomiot
Ihmisten ja koko ekosysteemin kunnioittaminen <ul style="list-style-type: none"> loukkaamattomuuden ja oikeuksien kunnioittaminen kestävän kehityksen osa-alueiden (ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen) toteutuminen loukkaamattomuuden ja oikeuksien kunnioittaminen toimintojen ja palvelujen kehittämisessä mahdollistetaan käyttäjien osallisuus ja osallistuminen toimintoihin ja palveluihin osallisuudesta sopiminen muu: 		
Oikeudenmukaisuus <ul style="list-style-type: none"> lainsäädännön, järjestön sääntöjen ja eettisten ohjeiden noudattaminen osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien kunnioittaminen järjestön toiminnan ja palvelujen saatavuus, oikeus tarvittaviin tukitoimiin muu: 		
Inhimillisyyteen, empatiaan ja vuorovaikutukseen liittyviä näkökulmia <ul style="list-style-type: none"> osallisten kokemus aidosta, inhimillisestä kohtaamisesta ja vuorovaikutuksesta, myös verkkovälitteisissä kohtaamisissa monialainen ja monitoimijainen työskentely, myös verkkovälitteisissä kohtaamisissa verkostotyöskentely myös muiden kuin oman järjestön toimijoiden kesken muu: 		
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus <ul style="list-style-type: none"> moninaisuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden toteutuminen toimintojen ja palvelujen yhdenvertaisuus: <ul style="list-style-type: none"> esteettömyys (fyysinen ympäristö) saavutettavuus (tieto, verkkosivut, palvelut ja asenteet) eriarvoistumisen ennaltaehkäisy muu: 		

<p>Luottamus</p> <ul style="list-style-type: none"> • luottamus toimintaa ja palveluja kohtaan • (hyväksyntä, sitoutuminen) • jäsenten, vapaaehtoisten, luottamushenkilöiden, työntekijöiden luottamus siihen, että heidän tietoaan käsitellään, säilytetään ja käytetään tietosuojaa ja -turva ohjeiden (GDPR) mukaisesti • muu: 		
<p>Hyvän tekeminen ja vahingon välttäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimintojen ja palvelujen eettisten tavoitteiden tiedostaminen • toimintoihin ja palveluihin liittyvien eettisten ongelmien tiedostaminen • rohkeus puuttua eettisiin ongelmiin • vastuu- ja valvontakysymykset ja mahdollisten virheiden ennaltaehkäisy • jäsenten, vapaaehtoisten, luottamushenkilöiden, työntekijöiden tietojen väärinkäytön ehkäisy • muu: 		
<p>Riskien ja hyötyjen arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • järjestön toiminnan ja palvelujen mahdollisuuksien ja rajoitteiden tunnistaminen • eettinen arviointi palvelujen kehittämisessä sekä erilaisissa hankinta- ja käyttöönottoprosessissa, esim. kenen tarpeisiin palveluja kehitetään tai tehdään hankintoja? • muu: 		
<p>Digitaalisten palvelujen ja tietojärjestelmien turvallisuus, luotettavuus ja toimintavarmuus</p> <ul style="list-style-type: none"> • teknologian turvallinen toiminta (esim. laiteturvallisuus, toiminnan luotettavuus, toimintavarmuus, perehdyttäminen) • teknologian toimintaperiaatteiden läpinäkyvyys, selitettävyyden ja jäljitettävyyden (esim. tekoälyn algoritmit) • teknologiaan liittyvät eettiset haasteet • eri järjestötoimijoiden turva digipalveluissa, • tiedonhallintaan, tiedolla johtamiseen sekä turvalliseen viestintään liittyvät eettiset kysymykset • muu: 		
<p>Yhteiskunnallinen näkökulma</p> <ul style="list-style-type: none"> • eettinen arviointi siitä, millaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia järjestön toiminnalla on tai tulee olemaan • toimintojen ja palveluiden sosiaalinen ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus • muu: 		